

**เศรษฐศาสตร์การเมืองของวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในกรุงเทพมหานคร
(2530-2539)**

นายนำมนต์ พรหมเปี่ยม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-480-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE POLITICAL ECONOMY OF F.M. RADIO BROADCASTING
(1987-1996)**

MR.NAMMON PROMPIEUM

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication**

**Department of Mass Communication
Graduate School**

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-480-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์การเมืองของวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในกรุงเทพมหานคร
(2530-2539)

โดย นายนำมนต์ พรหมเปี่ยม

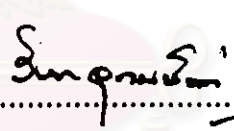
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา รศ. ดร. กาญจนา แก้วเทพ

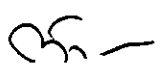
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รศ. วิภา อุดมฉัตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รศ. ดร. กาญจนา แก้วเทพ)

..... กรรมการ
(รศ. ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ)

นำมนต์ พรหมเปี่ยม: เศรษฐศาสตร์การเมืองของวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม.
ในกรุงเทพมหานคร (2530-2539) (THE POLITICAL ECONOMY OF F.M. RADIO
BROADCASTING (1987-1996)) อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 122 หน้า.
ISBN 974-332-480-1.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ และมีทิศทางเศรษฐศาสตร์ของโครงสร้าง
อุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขตกรุงเทพมหานคร ช่วงปี พ.ศ. 2530-2539
พิจารณาแนวโน้มการกระจุกตัวที่เกิดขึ้น โดยใช้ค่าการกระจุกตัวเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า สถานีวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขตกรุงเทพมหานครทุกสถานีเป็นของ
หน่วยราชการมาแต่แรกเริ่ม แม้จะมีการปรับตัวให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในลักษณะการให้
สิทธิ์เช่าเวลาหรือการเปิดประมูลให้สัมปทานในบางสถานี แต่รัฐก็ยังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์สถานี
วิทยุมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ภาวะการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และการเปิดประมูลให้สัมปทานใน
สถานีวิทยุบางแห่ง เมื่อกลางช่วงทศวรรษ 2530 เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจาย
เสียงมีการแข่งขันกันสูงระหว่างบริษัทผู้ประกอบการรายใหญ่ ๆ ส่งผลให้เกิดการกระจุกตัวและผูก
ขาดการดำเนินการโดยกลุ่มธุรกิจสื่อสารมวลชนเพียงไม่กี่กลุ่ม อาทิ มีเดียพลัส, เอ-โทมัส มีเดีย, ยู
แอนดีโอ คอร์ปอเรชั่น, แปซิฟิก คอร์ปอเรชั่น, บรอดคาสติ้ง เน็ทเวอร์ค ไทยแลนด์ (บีเอ็นที)
 เป็นต้น

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา 2541.....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

3970816028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: POLITICAL ECONOMY/F.M./RADIO BROADCASTING

NAMMON PROMPIEUM : THE POLITICAL ECONOMY OF F.M. RADIO BROADCASTING

(1987-1996). THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D. 122 pp.

ISBN 974-332-480-1.

The objectives of the research are to study economic performance and market structure of Bangkok F.M. radio broadcasting during 1987 –1996. Also this research will consider trend of concentration happening in the industry by applying the concentration ratio as an analytical framework.

The research finds that, in terms of ownership form, all Bangkok F.M. radio stations have been owned by state agencies since the beginning. Although private companies are allowed to participate in broadcasting by renting airtime or seeking concession in some stations, the government still has the ownership of the stations untill present.

Thailand's economic boom and the access to the concession by private companies in some radio stations in 1991 are main factors led to fierce competition among major program-producing companies in the industry. This causes the concentration and monopoly by a few media business groups such as Media Plus, A-Time Media, U & I Corporation, Pacific Corporation, and Broadcasting Network Thailand (BNT).

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.การสื่อสารมวลชน.....

สาขาวิชา.การสื่อสารมวลชน.....

ปีการศึกษา.2541.....

ลายมือชื่อนิติศ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ตลอดระยะเวลาหนึ่งปีของการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับการชี้แนะอย่างดียิ่งจาก รศ.ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ ผู้ซึ่งเป็นปราชญ์ที่มีความรู้รอบด้าน และลึกซึ้งทางด้านอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน และทั้ง 2 ท่านยังกรุณาให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการแก้ไขงานวิจัยชิ้นนี้มาโดยตลอด นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.วิภา อุดมฉันท์ ที่กรุณาตรวจแก้หัวข้อการ เขียนวิทยานิพนธ์นี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัว ซึ่งให้ความสนับสนุนตลอดระยะเวลาการศึกษา และขอขอบพระคุณวงการวิทยุ เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ ที่เป็นแหล่งให้ผู้วิจัยได้บ่มเพาะความเชี่ยวชาญในวิชาชีพสื่อสารมวลชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญกราฟ.....	ง
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.5 นิยามเฉพาะศัพท์.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	6
2.1.1 ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนแนวเศรษฐศาสตร์การเมือง.....	6
2.1.2 แนวคิดเรื่องค่าการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน.....	9
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	18
3.1 แหล่งข้อมูล.....	18
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	18
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	19
3.4 การนำเสนอข้อมูล.....	20
3.5 ข้อจำกัดในการรวบรวมเก็บข้อมูล.....	21

บทที่

4	ธุรกิจวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	22
	4.1 ช่วงก่อนการเปิดการประมูลแข่งขัน.....	30
	4.2 ช่วงหลังการเปิดการประมูลแข่งขัน.....	53
5	การกระจัดตัวในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	73
6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	111
	6.1 ข้อเสนอทั่วไป.....	111
	6.2 แนวโน้มกิจการวิทยุกระจายเสียงไทยในอนาคต.....	113
	6.3 ปัญหาและอุปสรรค.....	114
	6.4 ข้อเสนอแนะ.....	115
	รายการอ้างอิง.....	116
	ประวัติผู้วิจัย.....	122

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงจำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด.....23
ตารางที่ 4.2	แสดงรายชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม.....24
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด.....26
ตารางที่ 4.4	เปรียบเทียบจำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ที่ดำเนินกิจการแบบแสวงหาผลประโยชน์ กับไม่แสวงหาผล ประโยชน์.....27
ตารางที่ 4.5	ลักษณะการเป็นเจ้าของกิจการของสถานีวิทยุแต่ละคลื่นความถี่.....28
ตารางที่ 4.6	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ช่วงเวลา 08.00 - 09.00 น. ปี พ.ศ. 2530.....39
ตารางที่ 4.7	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ช่วงเวลา 09.00 - 10.00 น. ปี พ.ศ. 2530.....40
ตารางที่ 4.8	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ช่วงเวลา 10.00 - 11.00 น. ปี พ.ศ. 2530.....41
ตารางที่ 4.9	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ช่วงเวลา 11.00 - 12.30 น. ปี พ.ศ. 2530.....42
ตารางที่ 4.10	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ช่วงเวลา 13.00 - 18.00 น. ปี พ.ศ. 2530.....44
ตารางที่ 4.11	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ช่วงเวลา 18.15 - 21.00 น. ปี พ.ศ. 2530.....47

ตารางที่ 4.12	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ช่วงเวลา 21.00 - ปิดสถานี ปี พ.ศ. 2530.....	50
ตารางที่ 4.13	แสดงค่าเช่าเวลาของสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ปี พ.ศ. 2535, 2536.....	54
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเช่าเวลาของสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ปี พ.ศ. 2537, 2538.....	54
ตารางที่ 4.15	แสดงค่าเช่าเวลาของสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ปี พ.ศ. 2539.....	55
ตารางที่ 4.16	แสดงค่าเช่าเวลาของสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ปี พ.ศ. 2540.....	55
ตารางที่ 4.17	แสดงรายละเอียดการประมูลเช่าเวลาสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. สังกัด อ.ส.ม.ท. ปี พ.ศ. 2536	60
ตารางที่ 4.18	แสดงการจำแนกบริษัทเอกชนผู้ผลิตรายการในสถานีสังกัดกรม ประชาสัมพันธ์, อ.ส.ม.ท., กระทรวงกลาโหม ปี พ.ศ. 2535-2540.....	65
ตารางที่ 4.19	แผนผังรายการสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ปี พ.ศ. 2539.....	68
ตารางที่ 5.1	แสดงการจำแนกคลื่นความถี่ที่ผู้ประกอบการธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียง ระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. (เฉพาะรายใหญ่ๆ) เช้าเวลาผลิตรายการ ปี พ.ศ. 2535-2540.....	74
ตารางที่ 5.2	แสดงจำนวนคลื่นความถี่ที่ผู้ประกอบการธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. (เฉพาะรายใหญ่ๆ) เช้าเวลาผลิตรายการในสังกัด กรมประชาสัมพันธ์, อ.ส.ม.ท., กระทรวงกลาโหม ระหว่าง ปี พ.ศ. 2535-2540.....	78

ตารางที่ 5.3	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาของแต่ละสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ปี พ.ศ. 2532- ตุลาคม 2541.....	81
ตารางที่ 5.4	งบโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2531-2540.....	83
ตารางที่ 5.5	งบโฆษณาผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ปี พ.ศ. 2532-2540.....	84
ตารางที่ 5.6	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาของบริษัทผู้ประกอบการธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. (เฉพาะรายใหญ่ๆ) ปี พ.ศ. 2535-2540.....	85
ตารางที่ 5.7	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ของ 4 บริษัทผู้ทำรายได้สูงสุดประจำปี พ.ศ. 2535.....	86
ตารางที่ 5.8	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ของ 4 บริษัทผู้ทำรายได้สูงสุดประจำปี พ.ศ. 2536.....	87
ตารางที่ 5.9	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ของ 4 บริษัทผู้ทำรายได้สูงสุดประจำปี พ.ศ. 2537.....	88
ตารางที่ 5.10	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ของ 4 บริษัทผู้ทำรายได้สูงสุดประจำปี พ.ศ. 2538.....	89
ตารางที่ 5.11	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ของ 4 บริษัทผู้ทำรายได้สูงสุดประจำปี พ.ศ. 2539.....	90
ตารางที่ 5.12	แสดงมูลค่ารายได้จากการโฆษณาทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ของ 4 บริษัทผู้ทำรายได้สูงสุดประจำปี พ.ศ. 2540.....	91
ตารางที่ 5.13	แสดงค่าการกระจุกตัว (CR4) ในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ปี พ.ศ. 2535-2540.....	92

ตารางที่ 5.14	แสดงโครงสร้างธุรกิจของบริษัท มีเดียพลัส จำกัด ปี พ.ศ. 2529-2539.....100
ตารางที่ 5.15	ผลการสำรวจความนิยมรายการวิทยุใน กทม. เดือนเมษายน 2539.....104
ตารางที่ 5.16	อัตราค่าสปอตโฆษณา 30 วินาที ทางสถานีวิทยุในสังกัด บริษัท เอ-โทม์ มีเดีย จำกัด ปี พ.ศ. 2535-2540.....105
ตารางที่ 5.17	รายได้จากการดำเนินกิจการสถานีวิทยุทั้ง 4 สถานี ในเขต กทม. ของบริษัทเอ-โทม์ มีเดีย จำกัด ปี พ.ศ. 2535-2540.....105

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1	แสดงหน้าที่และวัตถุประสงค์ของสื่อสารมวลชนตามแนวคิดของมาร์กซิสต์.....	8
แผนภาพที่ 2.2	แสดงระบบกรรมสิทธิ์ การให้สัมปทาน เนื้อหา และ การควบคุมของวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. 2473-2501.....	11
แผนภาพที่ 2.3	แสดงระบบกรรมสิทธิ์ การให้สัมปทาน เนื้อหา และ การควบคุมของวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. 2402-2531.....	14
แผนภาพที่ 2.4	แสดงระบบกรรมสิทธิ์ การให้สัมปทาน เนื้อหา และ การควบคุมของวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. 2432-2536.....	16
แผนภาพที่ 5.1	แสดงค่าการกระจุกตัว (CR4) ในอุตสาหกรรมสื่อวิทยุกระจายเสียง ระบบ เอฟ.เอ็ม. ในเขต กทม. ปี พ.ศ. 2535-2540.....	93

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย